

A lágererek írója

Tematikus próza-összeállítás

PRÓZA - LXV. évfolyam, 40. szám, 2021. október 8.

Alább egy publikálatlan Lengyel József-novella és a novella novellája. „E kéziratok között találtam a *Karrier*ek című novellát. Biztos voltam, hogy életrajzi háttere van, hiszen az apám az 1915-1916-os tanévben bölcsészettan-hallgató volt a Budapesti Tudományegyetemen” - írja a szövegről a lánya, Lengyel Tatjana. A szöveget nem betűhíven közöljük, ahol szükséges volt, a mai helyesíráshoz igazítottuk.

(I.) Éber Antal egyetemi magántanár, a Műemlékek Országos Bizottságának főtitkára baráti beszélgetésre hívta meg legtehetségesebb diákját, Horváth Imrét.

A diák, nyurga húszéves fiú félénken nézett körül a tölgyfa bútoros nagy dolgozószobában. A falakon körös-körül könyvespolcok. Alul a nagy polcok, szélesek, tele mappákkal, melyekben nyilván műemlékek fényképei voltak, feljebb a nyolcadrétes vastag kötetek, a plafon alatt kiskörű polcok, és mind tele-tele könyvvel. Annyira tele, hogy a fiú – bár igen kényelmetlenül ült az íróasztal előtti díványon – akaratlanul is arra gondolt: hova rakja a magántanár úr az ezután megjelenő könyveket.

A magántanár úr nem kevésbé érezte magát feszélyezve.

A magántanár úr a régi egyetemi tradíciókat akarta feléleszteni, meghívni, magához szoktatni a legjobb diákot, követőt nevelni belőle, a bécsi művészettörténeti iskola folytatóját, az Alois Riehl iskolája, melynek alapvető könyve elég érdekes lett volna, ha akadt volna fiatal ember, aki elolvasson egy könyvet, melynek ilyen nem-érdekes címe van: „A késő-római műipar Ausztria-Magyarországon”.

Éber magántanár úr szeretne volna megkérdezni, elolvasta-e már a diák bárha az első száz oldalt, a legfontosabb, alapvető, teoretikus részt. De nem lehetett a beszélgetést ezzel kezdeni, erről már eleget beszélgettek az egyetemen, előadás után és sokkal alkalmasabb pillanatban. A magántanár urat most az foglalkoztatta, hogy neje, Éber Antal magántanár úr minden földi javainak kezelője, sőt birtokosa hajlandó-e két csészét adni a teáskannához – melyet minden percben várni lehetett – lévén este 6 óra, vagyis ez az idő, mikor a magántanár úr teázik, hogy aztán este 10-ig zavartalanul dolgozzon, vagy még mindig haragszik önagysága, és akkor vagy egy csészével hozzák be a teát, vagy a cseléd kihívja teázni az ebédlőbe, vagy egyszerűen elfeledkeznek a teáról, ami még a legjobb megoldás volna. Végre is egy baráti-pártfogói beszélgetéshez nem kell feltétlenül tea. (1951)